

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Місько Вадим Володимирович,

здобувач наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка,
м. Полтава, Україна

Стрельников Віктор Юрійович,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка,
м. Полтава, Україна;
професор кафедри філософії і економіки освіти Полтавської академії неперервної освіти
ім. М. В. Остроградського,
м. Полтава, Україна

Розвиток інформаційної компетентності педагога закладу позашкільної освіти в умовах війни зумовлюють сучасні потреби діяльності закладів позашкільля, адже вони мають діяти на принципах сучасної цивілізації, важливим серед яких є інформатизація – визначальна тенденція суспільного розвитку. Вона ж визначає провідні ідеї удосконалення підготовки педагога закладу позашкільної освіти в умовах війни. Розвиток інформатизації освіти спричинив необхідність визначення освітніх завдань підготовки педагога закладу позашкільля не лише як користувача електронної техніки. Сучасним пріоритетом його професійної підготовки є розвиток інформаційної компетентності педагога закладу позашкільля в умовах війни.

Аналіз проблеми розвитку інформаційної компетентності педагогів показав пріоритетну увагу до інформатизації освіти вітчизняних науковців (В. Биков, Г. Балл, О. Безпалова, К. Беркита, В. Бут, В. Галаган, С. Жабін, М. Жалдак, Ю. Жук, Ю. Дорошенко, А. Загородній, В. Клочко, Г. Козлакова, Т. Коваль, В. Копанєва, Л. Лебедик [1–13], А. Литвин [11], Ю. Машбиць, Я. Мисюра [12–13], В. Місько [14], Н. Морзе, Р. Ріжняк, М. Пархоменко, І. Соколова, В. Солодовник [22], П. Стефаненко, В. Стрельников [14–22], Ю. Триус, Б. Шуневич, М. Шкіль, Є. Ющенко та ін.).

Незважаючи на значну кількість праць з проблеми формування інформаційної компетентності педагогів закладів позашкільля, вона досі є недостатньо вивченою, тому потребують додаткового обґрунтування педагогічні складники цього процесу, вимоги до підготовленості викладачів до формування

інформаційної компетентності педагогів закладів позашкілля, слід запропонувати форми підготовки викладачів через дистанційне навчання.

Педагогічними складниками розвитку інформаційної компетентності педагога закладу позашкілля в умовах війни є: урахування якісного рівня початкової «вхідної» інформаційної компетентності особистості педагога закладу позашкілля; ефективне використання набутих знань, умінь і навичок; гармонійне поєднання форм навчання педагога закладу позашкілля (колективних та індивідуальних) на основі модульної організації змісту матеріалу, програмних засобів інформатики; профільна конкретизація інструментальних навичок, загальнотеоретичних знань, одержаних під час вивчення дисципліни «Інформатика»; організація міждисциплінарної взаємодії у розвитку інформаційної компетентності педагога закладу позашкілля [14, с. 60–63].

Критеріями визначення підготовленості викладачів до розвитку інформаційної компетентності педагога закладу позашкілля можуть бути: професійно важливі риси характеру, психофізіологічні якості знання, вміння, навички (Л. Лебедик [1, с. 132]). Підготовка викладачів освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта» до формування інформаційної компетентності особистості педагога закладу позашкілля із застосуванням навчання в мережі Інтернет суттєво відрізняється від традиційної, беручи до уваги організованість, інтерактивну взаємодію студентів з викладачами, незалежність від розміщення суб'єктів освіти у просторі і часі (Л. Лебедик [1, с. 133]).

За допомогою мережі Інтернет педагога закладу позашкілля можна ефективно в асинхронному режимі засвоїти електронні підручники, віртуальні семінари, лекції, практичні заняття, запитання для контролю, самоконтролю засвоєння знань, що розвиває його інформаційну компетентність.

Підготовка викладачів, задіяних в освітньо-професійній програмі «Позашкільна освіта», через навчання в мережі Інтернет забезпечує їм якісне виконання функцій, зокрема, щодо формування інформаційної компетентності педагога закладу позашкілля: 1) інформаційної; 2) управління фаховою підготовкою педагога закладу позашкілля; 3) стимулювання; 4) вправ і самоконтролю; 5) раціоналізації; 6) світоглядної функції, яка передбачає розвиток цілісного ставлення до наукових і фахових знань, творчого мислення, культури професійної діяльності, наукового світогляду, і на основі цього формування емоційно-мотиваційної сфери педагога закладу позашкілля й інформаційної компетентності особистості (Л. Лебедик [1, с. 133–134]).

Кожен з етапів розвитку інформаційних комп'ютерних програм і систем навчального призначення в освіті переважно визначається не дидактикою, а новими технічними можливостями нових комп'ютерів, які в освіті відіграють роль звичайних технічних засобів. В англійських країнах цей напрямок має назву Computer Assistant Learning. Із появою персональних комп'ютерів з'явився імпульс до створення навчальних систем, які покликані навчати без допомоги педагога. Це означає, що комп'ютерна система буде виконувати функцію управління навчальною діяльністю (Tutoring Systems) [8, с. 102–105].

Пропонуємо електронну форму підготовки викладачів на курсах-тренінгах (в асинхронному режимі), на яких вони зможуть засвоїти систему інформатизації

навчання за допомогою комп'ютера. Система зможе «поєднати» цифровий світ електронних мереж з мозком людини як найбільшим дивним «комп'ютером», створеним природою. Лише навчившись сам, викладач освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта» може навчити педагога закладу позашкільля розвивати його інформаційну компетентність.

Таким чином, нами виявлені складники розвитку інформаційної компетентності педагога закладу позашкільля, сформульовані вимоги до викладачів, які забезпечують розвиток інформаційної компетентності педагогів закладу позашкільля. Подальшу перспективу досліджень вбачаємо у виділенні етапів цілеспрямованого розвитку інформаційної компетентності педагогів закладів позашкільля, виявленні законів, механізмів, технологій цього процесу.

Список використаних джерел

1. Лебедик Л. В. Використання інформаційних технологій для забезпечення якості системи підготовки викладача вищої школи в умовах магістратури. *Інформаційні технології – 2017*: зб. тез IV Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців, 18 трав. 2017 р., м. Київ / відповід. за вип.: М. М. Астаф'єва, Д. М. Бодненко, В. П. Вембер, О. М. Глушак, О. С. Литвин, Н. П. Мазур. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. С. 132–134.

2. Лебедик Л. В. Доцільність застосування технологій навчання в команді у закладах позашкільної освіти. *Педагогіка партнерства: реалії та перспективи* : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої 104-й річниці від дня народження В. Сухомлинського, 11-12.10.2022 / уклад. О. Е. Жосан, В. В. Войтко. Кропивницький, 2022. 374 с. С. 169–174.

3. Лебедик Л. В. Інформаційні технології підготовки майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти. *Інформаційні технології та цифрова економіка* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Київ : Видавничий центр ДУІТ, 2023. 272 с. С. 76–78.

4. Лебедик Л. В. Інформаційні технології у педагогічній підготовці магістрів. *Новітні інноваційні освітні технології: проблеми, розвиток та досвід впровадження* : матеріали XXXVII міжвузівської наук.-метод. конф. (Полтава, 28–29 берез. 2012 р.) : в 2 ч. Полтава: ПУЕТ, 2012. Ч. 1. С. 84–85.

5. Лебедик Л. В. Інформаційні технології у підготовці майбутніх фахівців сфери соціальної роботи. *Інформаційні технології – 2021* : зб. тез VIII Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців, 20 трав. 2021 р., м. Київ / відповід. за вип.: М. М. Астаф'єва, Д. М. Бодненко, О. М. Глушак, Г. А. Кучаковська, О. С. Литвин, В. В. Прошкін, С. М. Шевченко. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. С. 45–48.

6. Лебедик Л. В. Професійний розвиток майбутніх фахівців у сфері соціальної роботи засобами інформаційних технологій. *Проектування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагога в контексті Концепції «Освіта впродовж життя»* : зб. тез доповідей наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Краматорськ, 10 груд. 2020 р. / відп. ред. Д. В. Малєєв. Вінниця : Європейська наукова платформа, 2020. С. 42–45.

URL : <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/conferences/issue/view/10.12.2020>

7. Лебедик Л. В. Розвиток особистості педагогічного працівника закладу позашкільної освіти у безпечному освітньому середовищі. *Організація безпечного освітнього середовища – виклик сучасності: перспективи та рішення* (м. Тернопіль, Україна, 03 берез. 2023 р.). Науковий, методичний, інформаційний збірник Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти / Редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, Ф. І. Полянський, Н. Б. Стрийвус, Г. І. Герасимчук. Тернопіль : ТОКІППО, 2023. 416 с. С. 225–229.

8. Лебедик Л. В., Стрельников В. Ю., Стрельников М. В. Сучасні технології навчання і методики викладання дисциплін: Навчально-методичний посібник. Полтава : АСМІ, 2020. 303 с. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/15703>

9. Лебедик Л. В. Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у підготовку майбутніх учителів трудового навчання і технологій. *Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми* : збірник наукових праць / О. В. Марущак (голова) та ін. Вінниця : ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023. Вип. 6. 240 с. С. 85–88.

10. Лебедик Л. В. STEAM-технології навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти. *Актуальні аспекти розвитку STEAM-освіти в умовах євроінтеграції*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ інтернет-конф. (м. Кропивницький, 21 квіт. 2023 р.). Кропивницький : ДонДУВС, 2023. 405 с. С.143–145.

11. Литвин А. М., Лебедик Л. В. Педагогічні умови формування інформаційної культури особистості майбутнього фахівця зв'язку. *Зб. наук. статей магістрів. Факультет товарознавства, торгівлі та маркетингу. Факультет харчових технологій, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу*. Полтава : ПУЕТ, 2019. С. 372–378.

12. Мисюра Я., Лебедик Л. Формування інформаційної компетентності соціального педагога в умовах військової агресії. *Становлення особистості дитини в умовах сучасного розвитку суспільства: соціально-педагогічний, психологічний, корекційний і медичний аспекти* : матеріали всеукр. наук.-практ. конф., м. Полтава, 12–13 трав. 2022 р. / за заг. ред. Н. Г. Пахомової, В. І. Березан. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 266 с. С. 158–163. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/18909>

13. Мисюра Я. В., Лебедик Л. В. Формування інформаційної компетентності соціального педагога з питань соціальної підтримки сім'ї та дитини. *Соціальна підтримка сім'ї та дитини у соціокультурному просторі громади*: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (9 черв. 2022 р., м. Суми). Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. 326 с. С. 269–272. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/19313>

14. Місько В. В., Стрельников В. Ю. Розвиток інформаційної компетентності педагога закладу позашкільної освіти в умовах війни. *Наука і освіта в глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку* : тези доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф. (16–17 листоп. 2023 р., м. Лубни). Полтава; Лубни; Миргород, 2023. 284 с. С. 60–63.

15. Стрельніков В. Ю. Використання інформаційних технологій на курсах підвищення кваліфікації учителів трудового навчання і технологій у закладах неперервної освіти. *Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми* : збірник наукових праць / О. В. Марущак (голова) та ін. Вінниця : ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023. Вип. 6. 240 с. С. 81–85.

16. Стрельніков В. Ю. Використання інформаційних технологій у закладах неперервної освіти. *Інформаційні технології – 2022*: зб. тез ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців, 19 трав. 2022 р., м. Київ / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; Відповід. за вип.: М. М. Астаф'єва, Д. М. Бодненко, О. М. Глушак, Г. А. Кучаковська, О. С. Литвин, В. В. Прошкін, С. М. Шевченко. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2022. 193 с. С. 74–77.

17. Стрельніков В. Ю. Дидактичні вимоги до реалізації можливостей інформаційних технологій у підготовці майбутніх педагогів спеціальної освіти. *Інформаційні технології – 2021* : зб. тез VIII Всеукраїнської науково-практ. конференції молодих науковців, 20 трав. 2021р., м. Київ / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; Відповід. за вип.: М.М. Астаф'єва, Д.М. Бодненко, О.М. Глушак, Г.А. Кучаковська, О.С. Литвин, В.В. Прошкін, С.М. Шевченко. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 233 с. ISSN: 2664-2638. С. 100–103.

URL : <https://zcit.kubg.edu.ua/index.php/journal/issue/view/9/18>

18. Стрельніков В. Ю. Інформаційні технології навчання на курсах підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти. *Інформаційні технології та цифрова економіка* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Київ : Видавничий центр ДУІТ, 2023. 272 с. С. 115–117.

19. Стрельніков В. Ю. Організація неперервної освіти педагогічних працівників на засадах фасилітувального підходу в умовах воєнної агресії. *Постметодика*. 2022. №1–2. С. 64–81. URI: [https://tegridytech.site/images/FILES/nml/Postmetodyka/arc/%D0%9F%D0%9C%201-2%20\(137-138\)%202022%20-10-01-23.pdf](https://tegridytech.site/images/FILES/nml/Postmetodyka/arc/%D0%9F%D0%9C%201-2%20(137-138)%202022%20-10-01-23.pdf)

20. Стрельніков В. Ю. Підготовка викладачів на курсах підвищення кваліфікації до впровадження системи електронного навчання. *Інформаційні технології – 2017* : зб. тез IV Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців, 18 трав. 2017 р., м. Київ / відповід. за вип. : М. М. Астаф'єва, Д. М. Бодненко, В. П. Вембер, О. М. Глушак, О. С. Литвин, Н. П. Мазур. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. С. 254–256. URL : https://fitu.kubg.edu.ua/images/stories/Departments/kitmd/Informatsiini_tekhnolohii_2017.pdf

21. Стрельніков В. Ю. Підготовка майбутніх викладачів до виконання функцій тьютора засобами електронного навчання. *Інформаційні технології – 2020* : зб. тез VII Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців, 21 трав. 2020 р., м. Київ / відповід. за вип.: М. М. Астаф'єва, Д. М. Бодненко, О. В. Бушиа, О. М. Глушак, Г. А. Кучаковська, О. С. Литвин, В. В. Прошкін, С. М. Шевченко. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. С. 78–80.

URL : <https://zcit.kubg.edu.ua/index.php/journal>

22. Стрельніков В. Ю., Солодовник В. М. Методологічні засади неперервної освіти, яка стимулює індивідуальну освітню траєкторію педагога в умовах війни. *Постметодика*. 2023. № 2–3. С. 19–25.